

Kritik mot Socialnämnden i Huddinge kommun för att nämnden inte inledde en utredning i samband med att en person avhystes från sin bostad

Beslutet i korthet: En socialnämnd fick under våren 2015 vid flera tillfällen information från en kvinnas hyresvärd om att kvinnan blivit uppsagd från sin bostad med anledning av obetalda hyror.

Familjeenheten i kommunen kontaktade därefter nämnden med anledning av oro över att de inte lyckades få kontakt med kvinnan. I samband med detta gjorde nämnden vissa försök att komma i kontakt med kvinnan. I oktober 2015 hörde familjeenheten på nytt av sig till nämnden eftersom den fortfarande inte lyckats få kontakt med kvinnan.

I december 2015 fick nämnden information om att kvinnan skulle bli avhyst från sin bostad den 13 januari 2016. Detta ledde inte till någon annan åtgärd från nämndens sida än att nämnden den 15 januari 2016 kontaktade Kronofogdemyndigheten. Nämnden fick då veta att avhysningen verkställdes. På natten den 21 januari 2016 sökte kvinnan med polisens hjälp upp socialjouren, och hon beviljades hjälp i form av boende en natt på hotell. Hon fick även information om var hon dagen efter kunde ansöka om ytterligare hjälp. Kvinnan återkom dock inte, och nämnden vidtog inte heller någon åtgärd. Därefter levde kvinnan under närmare ett års tid som hemlös.

I beslutet konstaterar JO att nämnden uppenbarligen haft information om kvinnans problematik och att nämnden fått tydliga indikationer om att hon var i behov av stöd och hjälp. Trots detta vidtog nämnden inga åtgärder för att utreda kvinnans situation och hennes hjälpbehov. I beslutet kritiserar JO nämnden för att den inte inledde en utredning enligt 11 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453).

Anmälan

I en anmälan till JO klagade AA, med hjälp av kuratorn BB, på Socialnämnden i Huddinge kommun. I anmälan framfördes bl.a. följande. AA avhystes från sin bostad i januari 2016 på grund av hyresskulder. I samband med att hon avhystes var hennes barn placerade på ett jourhem i avvaktan på en familjehemsplacering. Med tanke på att socialnämnden kände till hennes situation borde socialnämnden ha hjälpt henne och ansvarat för situationen efter avhysningen. I stället lämnades hon att klara sig själv, vilket hon inte maktade med, utan hon hamnade på gatan och levde som hemlös under stora delar av

2016. I november 2016 hamnade hon på sjukhus, och läkarna konstaterade bl.a. att hon gått in i en svältprocess.

Utredning

Socialnämndens handlingar i ärendet hämtades in och granskades. Därefter hämtade JO in muntliga upplysningar från nämnden. En tjänsteman vid nämndens förvaltning upplyste då bl.a. om följande. Den 21 januari 2016 kom AA till socialtjänsten där hon fick information om vart hon dagen efter kunde vända sig för att ansöka om ekonomiskt bistånd. AA hörde dock inte av sig igen förrän i januari 2017 då hon ansökte om ekonomiskt bistånd. Vid avhysningar av barnfamiljer är alltid en handläggare från socialtjänsten närvarande. Om det inte finns barn i hemmet är handläggare närvarande vid en avhysning endast om det finns särskilda indikationer på att det är nödvändigt, t.ex. om hyresvärden eller Kronofogdemyndigheten lämnar sådan information. Några sådana indikationer fanns inte i AA:s fall, och socialtjänsten var därför inte närvarande vid avhysningen.

JO begärde därefter att Socialnämnden i Huddinge kommun skulle yttra sig över AA:s anmälan.

Socialnämnden i Huddinge kommun uppgav i sitt remissvar i huvudsak följande.

Beskrivning av ärendet

AA blev avhyst från sin bostad i Huddinge den 13 januari 2016 på grund av obetalda hyror. Inför avhysningen försökte förvaltningen vid upprepade tillfällen få kontakt med AA, men utan framgång. Förvaltningen hade även kontakt med Kronofogden. AA var inte heller närvarande vid avhysningstillfället. Några dagar efter avhysningen kom AA till bostaden, men då avhysningen redan var verkställd fick hon genom polisen kontakt med socialjouren och beviljades bistånd till tillfälligt boende. AA var i övrigt självförsörjande genom inkomster från Försäkringskassan och ansökte inte om ytterligare kostnader för tillfälligt boende i samband med detta.

AA har två barn f. 97 och 99. De var vid avhysningstillfället inte längre boende i bostaden utan var placerade i familjehem.

AA fick tillfälle att yttra sig över remissvaret.

Rättsliga utgångspunkter

Om en hyresgäst som hyr en bostadslägenhet dröjer med att betala hyran i mer än en vecka efter förfallodagen förverkas hyresrätten enligt reglerna i 12 kap. 42 § första stycket 1 jordabalken, och hyresvärden kan då säga upp hyresavtalet. I dessa fall måste hyresvärden, enligt 12 kap. 44 § första stycket 1 samma balk, lämna socialnämnden i den kommun där lägenheten är belägen ett meddelande om uppsägningen och anledningen till denna. Avsikten med meddelandeskyldigheten är att ge socialnämnden en möjlighet att undersöka om det finns behov av socialtjänstens insatser. En utgångspunkt här är även att avhysningar ska kunna undvikas om kommunala organ kopplas in.

När en ansökan har gjorts om avhysning från en bostad ska Kronofogdemyndigheten enligt 16 kap. 2 § utsökningsförordningen (1981:981) underrätta socialnämnden i den kommun där bostaden finns. Nämnden ska även underrättas om tiden för avhysningsförrättningen. Enligt 5 kap. 4 § socialtjänstförordningen (2001:937) ska socialnämnden, när nämnden fått en underrättelse enligt 16 kap. 2 § utsökningsförordningen, samma dag sända en bekräftelse av att underrättelsen tagits emot till Kronofogdemyndigheten och i bekräftelsen ska det anges vem som är ansvarig handläggare vid socialnämnden. Vidare ska vid avhysning en kopia av bekräftelsen sändas till den som avhysningen gäller.

Enligt 11 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL, ska socialnämnden utan dröjsmål inleda utredning av vad som genom ansökan eller på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden.

En utredning behöver dock inte inledas om det redan från början står klart att nämnden inte kan eller bör vidta några åtgärder. I motiven betonas dock särskilt kommunens yttersta ansvar för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Blir det känt att någon kan vara i behov av stöd eller hjälp, är alltså socialnämnden skyldig att också utreda hur behovet ska kunna avhjälpas (se prop. 1979/80:1 Del A s. 562).

Enligt 2 kap. 1 § SoL svarar varje kommun för socialtjänsten inom sitt område, och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver.

Bedömning

Av utredningen framgår att socialnämnden under våren 2015 vid flera tillfällen fick underrättelser om uppsägning från AA:s hyresvärd med anledning av att AA hade obetalda hyresskulder. I juli 2015 placerades hennes barn i jourhem i avvaktan på en familjehemsplacering, och barnen var fortfarande placerade i jourhem vid tidpunkten för avhysningen i januari 2016. Det finns uppgifter i utredningen från sommaren 2015 om att AA:s barn och familjeenheten vid kommunen var oroliga över AA eftersom det inte gått att nå henne under hela sommaren. Samtidigt gjorde socialförvaltningen vissa försök att komma i kontakt med AA. I oktober 2015 hörde familjeenheten vid kommunen återigen av sig till nämnden eftersom den fortfarande inte lyckats få kontakt med AA.

Den 16 december 2015 fick socialnämnden underrättelse om att AA skulle bli avhyst från bostaden den 13 januari 2016. Underrättelsen ledde inte till någon annan åtgärd från nämndens sida än att den lämnade informationen vidare till kommunens familjeenhet. Den 15 januari 2016 kontaktade nämnden Kronofogdemyndigheten och fick då information om att avhysningen verkställts och att AA inte varit på plats vid avhysningen. Nämnden vidtog därefter inte några som helst åtgärder beträffande AA.

På natten den 21 januari 2016 sökte AA med polisens hjälp upp socialjouren, och hon beviljades då hjälp med boende en natt på hotell. AA fick vid det tillfället även information om var hon kunde ansöka om ytterligare hjälp dagen efter. AA återkom dock aldrig, och socialnämnden vidtog inte heller någon åtgärd efter denna händelse.

Utifrån nämndens kännedom om AA står det enligt min mening klart att nämnden i vart fall i december 2015 borde ha inlett en utredning enligt 11 kap. 1 § SoL för att närmare undersöka om det fanns behov att vidta åtgärder med anledning av den förestående avhysningen. I stället lämnade nämnden över ansvaret till AA att själv ta kontakt. Det framstår vidare som anmärkningsvärt att socialnämnden inte heller tog någon kontakt med henne efter den 21 januari 2016 när hon mitt i natten med polisens hjälp kom till socialjouren och då hade ett påtagligt hjälpbehov. Av handlingarna framgår att nämnden trots det förhöll sig passiv och att det dröjde fram till januari 2017 innan AA själv återigen sökte upp socialtjänsten. Under denna period, dvs. under närmare ett år, levde AA som hemlös och under svåra förhållanden, vilket sannolikt hade kunnat undvikas om socialnämnden tidigare utrett hennes förhållanden. Jag vill här framhålla att en utredning enligt 11 kap. 1 § SoL ska inledas utan dröjsmål. Skäl för nämnden att i AA:s fall underlåta det kan inte anses ha framkommit i utredningen.

Trots att socialnämnden uppenbarligen haft information om AA:s problematik och fått tydliga indikationer om att hon var i behov av stöd och hjälp har socialnämnden inte inlett någon utredning. Socialnämnden i Huddinge kommun förtjänar kritik för sin underlåtenhet i detta avseende.

Det som har kommit fram i övrigt ger inte anledning till något uttalande eller någon ytterligare åtgärd från min sida.

Ärendet avslutas.